

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Compendium memorandorum vires naturales et commoda comprehendens a Plinio data

Duval, Robert

[Paris], zwischen 8. Mai und 20. Nov. 1500

Compendium memorandorum [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-293518](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293518)

in diuinis dogmatibus obscuritas. Fiunt enim obscure locutiones: cum scilicet ignoramus vel animantium vel herbarum vel lapidum naturas: que ponuntur plerumque in scripturis similitudinis gratia. Itaque cotidiana diligentia legis / inuestigas / colligis: vt non ignores quae sint homini generoso atque pontifici cognitu digna.

Memor ei debito pontificalem astringi dignitatem: vt in duobus sacrarum litterarum & in his que sunt fidei & gubernationis animarum: reddat subditis poscentibus eruditionem. Non abreigitur omnem philosophiae partem: diuine moralis / naturalis / canonice / civilis: addo historias nouas ac veteres: magnanime ac diligenter amplecti curas. Hac autem nostra compendiosa resecatione consulere pastoralis cure ac studiosis laboribus tuis volui: vt paucis codicibus & breui lectione sententias naturalis dogmatibus digniores: atque stillum suauissime cultissimeque orationis plinia ne: tu ac ceteri optimarum disciplinarum cupidi teneant.

Compendium memoratorum ex triginta septem voluminibus naturalis historie plinii: quibus oculis rerum naturalium vires: earumque multiplices vsus breui sermone ac ornatissimo.

Naturalis historie liber secundus tractat de mundo & celestibus terrestribusque & aëriis.
Capitulum septimum, quid plinius de deo senserit.
Capitulum decimum, de defectu solis & lune.
Ca. xiiii, adhuc de Inna,
Capitulum, xxi, de distantia orbium & terre.
Ca. xxiii, de mundi geometria.
Capitulum, xxv, de cometis.
Ca. xxxi, plures soles apparuisse.
Ca. xxxiii, portenta e celo,
Ca. xxxvi, de eodem.
Ca. xl, de stella canicula,
Ca. xlii, de incertis tempestatibus,
Ca. xlv, de ventis.
Capitulum, xlvii, de ventis iterum.
Ca. xlviii, Nature & obseruationes ventorum.
Ca. xlix, Ventorum genera secundum diuersas regiones variata, & de tempore sui ortus.
Capitulum, l, de repentinis flatibus.

- Capitulum, lii, quibus locis & temporibus fulmina.
 Capitulum, liii, de fulminibus & differentia eorum.
 Capitulum, liv, de fulminibus enocandis.
 Capitulum, lvi, de ictu fulminis.
 Capitulum, lvii, que non feriuntur fulmine queq; a fulminibus pre-
 seruant.
 Capitulum, lviii, de prodigiosis pluuiis.
 Capitulum, lix, Portenta e celo.
 Capitulum, lxy, de natura terre & eius beneficiis.
 Capitulum, lxvi, De forma terre;
 Ca. lxvii, de antipodibus & figura aque,
 Ca. lxx, que portio terre habitetur.
 Ca. lxxi, q; terra in medio mundi sit.
 Ca. lxxii, de siderum inequalitate & eclipsi.
 Capitulum, lxxv, De varietate regionum quo ad ymbra.
 Capitulum, lxxix, quomodo obseruentur dies.
 Ca. lxxx, differentia regionum & hominum.
 Capitulum, lxxxii, de motu terre.
 Ca. lxxxii, incommoda que terre motus sequuntur & quibus regio-
 nibus quo ve tempore.
 Ca. lxxxiii, Signa motus futuri terre.
 Capitulum, lxxxiiii, auxilia contra motus terre futuros, & quibus
 maius inest periculum.
 Capitulum, lxxxv, portenta ex terre motu.
 Capitulum, lxxxvii, aliquibus locis terre nascuntur noue.
 Capitulum, xc, qua ratione estus maris accedant & recedant.
 Capitulum, cii, que potestas lune & terrena & marina.
 Capitulum, ciii, quare falsum mare.
 Capitulum, ciuii, Iterum de natura lune.
 Capitulum, cv, vbi maxima maris profunditas.
 Capitulum, cvi, de mirabilibus fontium & fluminum.
 Capitulum, cx, Ignis miracula.
 Capitulum, cxii, terre longitudo & latitudo.
 Capitulum, cxii, Harmonica mundi ratio.

I Iber tertius continet situs gentes oppida portus montes
 flumina mensuras & qui populi sunt & fuerunt.

- Capitulum primum, de berica.
 Capitulum secundum, de europa

Capitulum tertium, de hispania diffuse:

Capitulum quartum, de narbonensis prouintia.

I Iber, iiii, de aliis gētibz portubz fluminibus & populis
prosequitur.

Ca. xii, de regionibus & montibus aquilonis.

Ca. xvii, de britannia insula & vbi candidum plūbum & electrum.

I Ibro quinto de aliis prouintiis fluminibus & populis.
Capitulum primum exorditur.

Capitulum quintum de affricanis & meridianis Et vbi gemma car
bunculus inueniatur.

Capitulum octauum, de ethiopia.

Capitulum nonum, de nilo copiose.

Ca. xvii, de gente hessenorum.

I Iber sextus cōtinet maria populos regiones arabie & ethi
opie atq; insulas.

Ca. xxii, de Tamprobane insula miranda.

Ca. xxviii, de arabia.

Ca. xxx, multiformes hominum effigies.

Ca. xxxi, de insulis ethiopicis maris.

Ca. xxxii, de insulis fortunatis:

I Iber septimus de homine eius genera & mirabilibus eius
figuris.

Capitulum primum, mirabilia in hominis effigie.

Capitulum secundum, de hominibus sithie, Indie de pigmeis & vt
te longitudine.

Ca. iiii, partus femine mirabilis, & alii prodigiosi partus.

Ca. iiii, de feminis in viros mutatis, & signis conceptus maris aut
femine.

Capitulum quintum, de tempore partus in homine.

Capitulum sextum de signis conceptus, & que parientibus nocēt.

Ca. vii, q; minimis nocentis homo vitam perdit.

Capitulum vndecimum, de vario partu.

Capitulum duodecimum, vnde tanta hominum varietas.

Capitulum decimum tertium, Cur gignere quis nequeat.

Capitulum .xiiii, Ad quam ctarem fiat generatio.

Capitulum decimum quintum, de mulieribus menstruis & mola.

Capitulum xvi. de dentibus. de zoroastre. de signis longitudinis vite. gigantibus & cetera.

Ca. xvii. mensura civitatis humane ratio. differentia inter corpora marium et feminarum.

Ca. xviii. quosdam homines potu abstinuisset perpetuo medullis & sudore

Ca. xix. quorundam hominum maxima constantia & modestia (caruisse.

Ca. xx. de fortitudine & velocitate.

Ca. xxi. mirabile visus acumen.

Ca. xxii. auditus acumen.

Ca. xxiii. memoria tenacissima.

Ca. xxv. laus multorum hominum.

Ca. xxvii. Catonis laus.

Ca. xxviii. multorum hominum laudes.

Ca. xxix. de alexandro.

Ca. xxx. de Isocrate possidonio & carneade.

Ca. xxxiii. documenta in templo delphos scripta.

Ca. xl. de hominum felicitate & fortuna.

Ca. xlviii. de spatibus vite longissimis & varia annorum assignatione.

Ca. xlix. varietas causarum longitudinis & brevitatis vite.

Ca. l. Vite humane breuitas & eius incommoda.

Ca. li. de signis mortis.

Ca. liii. de his qui relati reuixerunt.

Ca. liiii. mortes hominum repentine.

I Iber octauus tractat de animalibus.

Ca. primum. elefantorum commendatio & de eorum sensu.

Capitulum tertium de elefantorum docilitate.

Capitulum quartum. de eorum clementia.

Capitulum quintum. de intellectu eorum & memoriam.

Capitulum septimum pugne eorum & clementia.

Capitulum octauum. quomodo capiuntur.

Capitulum nonum. Quomodo domentur.

Capitulum decimum. ubi eboris sit abundantia.

Capitulum undecimum. discordia pugnaque elephantorum & draconum.

Capitulum decimumquartum. de serpentibus maximis.

Capitulum decimumquintum. de leonibus.

Capitulum decimumsextum. de leonibus.

Capitulum decimumoctauum. de tigridibus.

Capitulum vicesimumsecundum. de lupis.

Ca. xxvii. Animalia bruta docuerunt homines multas medicinas.

Ca. xxviii. pronosticant homines abrutis admoniti
 Ca. xxix. ciuitates & gentes a minutis animalibus delete.
 Ca. xxxiiii. de ceruis.
 Ca. xxxvi. de vrsis
 Ca. xxxvii. de herinacio.
 Ca. xl. de canibus & amore ad hominem.
 Ca. xli. de eodem.
 Ca. xlii. de equis mira dictu
 Ca. xliii. de asinis
 Ca. xliiii. de mulis.
 Ca. xlv. de bobus.
 Ca. xlvi. de lanis & quibus locis exellant
 Ca. l. de suis & natura earum
 Ca. lxi. de simiis
 Ca. lxiii. de leporibus.
 Ca. lxv. de muribus & gliribus.
 Ca. lxvi. Mira de quorundam locorum animalibus

Iber nonus continet animalium aquatiliu historiam &
 1 naturam

Ca. ii. quare maxima in mari animalia potius q̄ in terra
 Ca. iii. de indici maris beluis.
 Ca. v. de homine marino ariete & elefanto
 Ca. viii. de delphinis
 Ca. xi. de testudinibus.
 Ca. xv. auxilia captura piscium . & mira de paruis piscibus
 Ca. xvi. auguria & capture piscium
 Ca. xix. quo signo pisces capiantur
 Capitulum. xxi. de anguillis
 Capitulum. xxiii. de mnrena.
 Capitulum. xxv. de echeneide qui cogit stare nauem
 Capitulum. xxxi. de cancris.
 Capitulum. xxxv. de margaritis & conchis
 Capitulum. xxxvi. de natura purpure
 Capitulum. xlix. de piscium morbis.
 Capitulum. l. de coitu piscium
 Capitulum. lvi. viuaria quibus pisces seruati maiores pinguioref
 q̄ fiunt.
 Capitulum. lix. solertissima piscium captura
 Capitulum. lx. de stella marina

Iber decimus : de auibus eorum natura et historie.

1 Capitulum primum de sturcione maxima auium

Capitulum secundum de scenice & modo generationis ei?

Capitulum tertium. de aquilarum generibus.

Ca. iiii. aquilarum pugna cum ceruis & drachone.

Ca. v. mirus amor aquile ad virginem

Capitulum. vi. de vulturibus.

Capitulum. viii. de accipitribus.

Capitulum. ix. de cuculo quem ocicem vocat

Capitulum decimum de miluo

Capitulum duodecimum de coruis & bubonibus.

Capitulum decimumseptimum de noctuis

Capitulum decimumoctauum. de pico

Capitulum decimumnonum quedam generalia de auibus

Capitulum vicesimum. de pauonibus.

Capitulum vicesimumprimum de gallis.

Capitulum vicesimumsecundum. de anseribus.

Ca. xxiii. de peregrinis auibus & ciconiis oloribus coturnicibus.

Capitulum vicesimumquartum de irundinibus & turturibus.

Capitulum vicesimumquintum. de auium residentia

Capitulum vicesimumseptimum de selencidibus.

Capitulum. xxviii. remedia contra animalia nocua.

Capitulum xxix. que aues quibus locis non sint

Capitulum tricesimum. de merula siue turdo miranda

Capitulum tricesimumtertium. de pica & perdicibus

Capitulum tricesimumquartum de columbis

Capitulum tricesimumseptimum adhuc de columbis.

Capitulum quadragesimumsecundum de auibus que loquuntur.

Capitulum. xliii. de cornorum intelligentia & sermone

Capitulum. xlv. que animalia non discant

Capitulum quinquagesimum. gallinaceorum preparatio.

Capitulum. lii. que plura oua pariant aues ouorumq; varii colores

Capitulum. liiii. de vitis & remediis incubantium.

Capitulum. lv. de anguriis ouorum

Capitulum. lvi. gallinarum electio

Capitulum. lvii. de gallinarum morbis

Capitulum. lxxiii. de conceptu & numero fetus auium

Capitulum. lix. de pauonibus & anseribus

Capitulum sexagesimum de multis modis pariendi auibus

Capitulum sexagesimumprimum de yespertilione

- Ca. lxiii. de generatione terrestrium et primo hominis
 Ca. lxiiii. quis situs sit fetus in vtero.
 Ca. lxy. de murium fetu.
 Ca. lxvi. animalia in homine et ceteris animalibus nasci.
 Ca. lxyii. de salamandra
 Ca. lxix. de sensibus animalium.
 Ca. lxx. Pisces habere auditum.
 Ca. lxxiii. que aues inter se amicitiam habeant & que inimicitiam
 Ca. vltimo de somno animalium.

Ibro. xi. continentur historie & natre paruorum animalium
 I & reptilium

- Ca. ii. de subtilitate nature in paruis animalibus.
 Ca. iii. plinti in toto opere tractandi
 Ca. vi. de apibus
 Ca. viii. ex quibus floribus mella fiant.
 Ca. x. mirus apum labor & industria
 Ca. xi. de fucis siue phucis
 Ca. xiiii. que mellis porcio apibus danda sit.
 Ca. xv. de mellis electione & probatione
 Ca. xvi. de melle siluestri & apum probatione
 Ca. xvii. que regiminis ratio. De rege apum & reuerentia ad eum.
 Ca. xviii. que inimica sunt apibus de earum morbis & exequiis mortuarum.
 Ca. xix. iterum de morbis apum & insector
 Ca. xx. de continendis apibus & mortuarum reparatione
 Ca. xxiiii. de araneis.
 Ca. xxix. de locustis & earum exterminatione
 Ca. xxx. de formicis nostratibus earum labore & industria & numeris earum.
 Ca. xxxvii. historia nature animalium per singula membra in omni genere.
 Ca. xxxviii. de sanguine
 Ca. xli. de lacte & caseo
 Ca. lii. de vita hominis aristotelis dicta: & signis morum
 Ca. liii. qui cibi homini vtilis. & de somno
 Ca. liiii. que corpora humana adagent & minuunt & quot diebus interficiat fames

Iber. xii. tractat de arboribus;

I Ca. i. quando primum arbores in honore habite

Ca. iii. de peregrinis arboribus & ingenio transferendi

Ca. xi. de nardo & differentiis nardi

Ca. xiii. de assaro.

Ca. xiiii. de thure & religione colligentium & de arabia

Ca. xv. de eodem.

Ca. xix. de arabia iterum & eius preciosis

Ca. xx. de cinamomo. Et mari quo naues sine velis & remis. Et de religione colligentium.

Ca. xxvi. de balsamo & stirace & quomodo sophisticatur balsamū.

Iber. xiii. de vnguētis & arboribus vltra marinis nostro cli
I mati ignotis.

Ca. ii. vnguenta in alabastris optime seruantur. odores in oleo.

Ca. iii. irridet eos qui vnguentis redolentibus vtuntur

Iber. xiiii. tractat de vitibus & racemis vinis. eorum conser-

I uatione & confectioe.

Prologus

Ca. i. de vitium natura. & vuarum bona conseruatio ne

Ca. v. de vini natura.

Ca. xvi. de vinis facticiis & aceto conficiendo.

Ca. xvii. de idromelle oximelle & eorum duratione

Ca. xix. quibus generibus musta condiantur.

Ca. xx. de picis generibus resinis / mustis condiendis / aceto / sicc

Ca. xxi. de cellis vinaris. que nocent vino conseruando. quoq; tē
pore aperienda vina & coquenda.

Ca. xxii. nocumenta vini. Et qui fuere magni potatores.

Iber. xv. tractat de fructiferis arboribus fructuum collectio-
ne & conseruatione

Ca. i. de oliua & natura olei.

Ca. ii. de eodem.

Ca. iiii. de eodem.

Ca. viii. de amurca & eius multis vtilitatibus.

Ca. xvi. de pomis diu seruan dis.

Ca. xvii. de coroneis / piris / sorbis / vuis / & aliis fructibus facile ser-
uandis.

Ca. xxii. ad seruandum diu fructus virides.
Ca. xxiii. de castaneis
Ca. xxvii. saporum species vndecim
Ca. vltimo de lauro.

Ibro decimosexto tractat de aliis arboribus

1 Ca. vi. de glande & fago
Ca. vii. de fago iterum
Ca. xi. de pinu/pinalstro/abiete/taxo
Ca. xiiii. de fraxino
Ca. xviii. de vlmo.
Ca. xxxiii. de prodigiosis arboribus.
Ca. xxxvi. de edera.
Ca. xxxvii. de aquaticis calamis & fruticibus: multe vtilitates
Ca. xxxviii. de salice & aliis que sunt ligaturis vtilia
Ca. xxxix. de succis arborum
Ca. xl. de larice deq; sambuco & de apto tempore ad cededa ligna
vt durabilia & eterna sint & ne vermibus aut carie inficiantur.
Ca. xli. de duratione lignorum & eorum vsus
Ca. xlii. de materiis architecti.
Ca. xliiii. de lignis sectilibus.

Iber. xvii. tractat de optimo arborum situ quo ad aspectus
1 ventorum celi & regionum. de earum facione morbis & me
dicamentis

Ca. ii. de natura celi ad arbores.
Ca. iii. de socieate celi ad terram.
Ca. v. genera terrarum qua ratione cognoscantur.
Ca. vii. de argila
Ca. ix. de fimo & aliis que loco fimi terre imponuntur: & tempore
imponendi.
Ca. x. de facione arborum.
Ca. xi. de transferendis seminariis vlmis ferendis & scrobibus.
Ca. xii. de ymbriis & stilicidiis.
Ca. xlii. que arbores tarde crescunt & que celeriter & de modo pro
pagationis
Capitulum decimumquartum de facione arborum & inficione:
Capitulum decimumsextum de emplastratione
Capitulum decimumoctauum quibus temporibus infitio fiat.

Ca. xx. de arundine to/castanea/ & estulo
Capitulum vicesimum secundum de vinearum putatione.
Capitulum vicesimum tertium requiescere debent plante vt post
validius fructum ferant,
Ca. xxiiii. de seruandis vnis morbis arborum & remediis.
Ca. xxvi. adhuc de remediis morborum arborum.
Ca. xxvii. adhuc de eodem.
Ca. xxviii. de diuersis medicamentis arborū contra venenata ani-
malia fornicas & cetera.

Iber xviii. agit de agricultura. Omni genere annone ferē
de & seruande. & de vitis & remediis.

Ca. i. de antiquo quodā ritu circa vsu frumentorum.
Ca. iii. de muneribus imperatorum & possessionibus magnatum.
Ca. v. laus agrorum & de agro parando
Ca. vi. de situ agri & electione quibus ministris aut bestiis colatur
de cura domini/ Extirpationis nocuitorum modus.
Ca. xi. fermenti ad panem canficiendum industriosa confectio.
Ca. xii. de faba lende pisco cicere.
Ca. xiii. de rapis naps & amiterinis.
Ca. xiiii. de lupino.
Ca. xv. de vicia & eruo.
Ca. xvi. de feno greco.
Ca. xvii. de vitis frugum & remediis: & quibus sunt locis serende.
Ca. xix. de prodigiis frugum & arandi disciplina.
Ca. xx. mira agri pusilli fertilitas cum sit in arida regione.
Ca. xxiii. de stercoreatione.
Ca. xxiiii. de bonitate & electione seminum.
Ca. xxv. digestio siderum in noctes & dies.
Ca. xxvi. replicatio totius operis & culture; & quid quo tempore in
agro fieri oporteat.
Ca. xxvii. Agricola siderum motus ortus & occasus inspectu terre
agnoscat.
Ca. xxviii. de pratis.
Ca. xix. indicia future fertilitatis aut sterilitatis. Remediaq; aduer-
sum sterilitatem
Ca. xxx. de messe palea & tritico seruando & ceteris frugibus.
Ca. xxxi. de vindemia.
Ca. xxxii. de lunari ratione: & que secundum eam fieri debent.

Ca. xxxiii. de ratione ventorum.
Ca. xxxiiii. de eodem.
Ca. xxxv. Pronostica tempestatū pluuięventorum.

I Iber. xix. de hortorum dispositione.
Capitulum primum de singularibus herbe lini.
Ca. ii. de lini satione & quibus locis bonum inuenitur.
Ca. iiii. de hortorum rigatione / terre digestionē / & stercoratione.
Ca. v. gñā & historia nascentium. In hortis. de cumere / cucurbitis /
rapa / rafano / pastinaca bulbo.
Ca. vi. de hortētium herbarum radicibus foliis. floribus cepis alliis
et ceteris.
Ca. vii. quoto die queq; herbe nascentur sate.
Ca. viii. natura & genera ad condienda in orto sara & de lactucis ea
rumq; ad multos menses conseruatione.
Ca. x. de morbis hortorum & remedia.
Ca. xi. quibus aque false profint.
Capitulum vltimum Ratio rigandorum hortorum. & que translata
meliora fiant.

I Iber. xx. tractare incipit de medicinis vsq; ad librū. xxxii.
Interferit tamen multa singularia preter medicinas.
Roberti rothomagensis prologus in vicefimum librum & sequens
tes medicinales quo excusantur ea que plinius in medicos
obicere videtur.

Capitulum primum. de cucumere siluestri. & elaterio.
Capitulum tertium de cucurbita siluestri.
Capitulum quartum de rapis & raphanis & napis.
Capitulum sextum. de porro sectiuo & capitato.
Capitulum octauum. de beta.
Ca. ix. de brassica & eius multis viribus medicinalibus.
Capitulum decimum de asparagis.
Capitulum yndecimum de apio.
Ca. xiiii. de siluestri ocimo eruca nasturio rutha.
Ca. xviii. de menta mentastro pulegio cyminio nepeta & cetera.
Ca. xvii. de aniso.
Ca. xviii. de aneto & papauere.
Ca. xx. de portulaca & coriandro.
Ca. xxi. de malua & lino & althea.
Ca. xxiii. de feniculo.

Capitulum,xxiiii, facilis compositio medicaminis quasi tiriace.

I Iber,xxi, agit principaliter de rebus odoriferis & aromaticis atq; eorum cultura,

Capitulum quartum .de rose cultu,

Capitulum quintum,de lilio & eius tinctura,

Capitulum sextum,de croco,

Capitulum septimum,de floribus antiquisq; odoramentis,

Capitulum decimum,de ambrotano & eius cultu,

Capitulum vndecimum, de melliloto,

Capitulum decimumnonum, de rosa & lilio medicine,

Capitulum,xx, de nardo gallico croco & iri,

Capitulum,xxi, de trifolio thimo helenio & ambrotano,

Capitulum vicefimumsexum, de Iacintho herba,

I Iber,xxli, agit de aliis medicinis aliarum herbarum mellis frugibus & cetera,

Prologus sequentibus, capitulis permittitur,

Capitulum primum, de fucantibus faciem,

Capitulum sextum, de coronis inuehitq; in quorūdam hoīm mores ac negligentia, Varietatesq; & aculeos cur plātis natura dederit,

Capitulum decimum, de tribulo,

Capitulum duodecimum, laus nature in dandis auxiliis,

Capitulum tricesimum, de vrtica multe vtilitates & medicine,

Capitulum,xxi, de helitropio adianto calithrico siue polithrico,

Capitulum,xxii, de boletis suspectis,

Ca,xxiii, de simplicium virtute & mixtura, multeq; eius vtilitates;

Capitulum,xxiiii, de natura mellis & inuectiua contra medicinas multe compositionis,

Capitulum,xxv, medicine ex frugibus,

I Iber,xxiiii, medicine ex vino aceto oleo piro ficu & cetera,

Ca,ii, de medicinis vuarū recentū Disputatio an plurib⁹ profit aut noceat vinum vtilitates vini ad hoies & bruta &c,

Capitulum tertium, de aceto & fecibus multas vtilitates assignat contra venena & alia corporis incommoda,

Capitulum quartum, de oleis & foliis eius,

Capitulum quintum, de oleo coctiuo amigdalino & laurino,

Ca,vii, de malis cotoneis & eorū lanugine & eorū cōseruationibus,

Ca,viii, de piris & ficibus Cerasis, Antidoto regis mitridatis, de auellanis & castañ, a ceteris,

b

I Ibro, xxxiiii, memorande medicine ex arboribus siluestribus.

Ca. i. improbat difficiles medicorum compositiones

Capitulum quintum, Pauca de fago.

Capitulum octauum, de platano fraxino / populo / ylmo talia / sambuco medicine.

Capitulum decimum, de silere & hedera.

Ca. xi. de arundine papiro hebeno gummi amigdalio.

Ca. xiii. de taxo & rubo medicine.

Ca. xix. ad tertianas & fluxum sanguinis.

I Iber, xxv, de antiquoꝝ experimentis & ceteris medicinis.

Capitulum primum, de labore antiquoꝝ in experiendo.

Capitulum, ii, Qui et quomodo vires herbarum inuenere de preservatione a veneno In eosq; inuehit pingunt herbas

Capitulum tertium Qui inter morbos sit grauissimus.

Ca. iiii. de mercuriali teuceria herba / eleboro vtroq;

Capitulum sextum, de centaurea & buglossa.

Capitu. viii. de plantagine buglossa, betonica / chelidonia canaria / dipranno.

Ca. xi. de acoro & cicuta, & senetio.

Ca. xii. de collutione oris & dentium / aristologia / verbena / & pentaphilo siue quinq; folio.

I Iber, xxvi, de variis morbis & quibusda magicis.

Capitulum primum, de nonis morbis.

Ca. iiii, de temerariis abusoribus medicinam falso profitentibus.

Capitulum quartum, Irrisio magice artis.

Capitulum quintum, ad tussim medicine.

Ca. vi, de verbasco ysopo & saluia, & tussis medicine.

Ca. vii, ad lateris & pectoris dolores stomachi & cordis.

Capitulum octauum, de vitiis ventris.

Ca. xi, de nymphaea abstinencia & appetencia veneris & podagra.

Ca. xii, medicine generales de pedibus & talis / articulis / neruis / Contraq; morbos ignotos qui totum corpus occupant / vigiliis comiciales morbos / febres, & alia

Ca. xiii, dolorem tumoresq; sanat corporis duritias, tela infixata trahit, vasa leuit, profluentem sanguinem stringit.

Ca. xiiii, de sanguine sistendo & remediu aduersus mebris fractos.

Capitulum, xvi, de quibusdam experimentis aliis.

I Iber, xxvii. prosequitur de reliquis medicinis.

Capitulum primum admiratio antiquitatis.

Capitulum secundum de venenis.

Capitulum tertium de eodem.

Capitulum quartum de aloe multa remedia.

Capitulum septimum de absinthio.

Capitulum octauum adhuc de absinthio & conferua.

Capitulum .xii. de herba quicuntali & proserpinaca.

Ca. vltimum de etate siue duratione herbarum & seminum.

I Iber, xxviii. medicinas continet que sumuntur ex rebus viuentibus.

Ca. ii. an in medendo aliqua sit vis verborū & de vetustis obseruationibus que adhuc sunt in populari opinione.

Capitulum tertium. Remedia ex homine contra magos.

Ca. iiii. de quibusdā experimentis sortilegiis & salua hoīs aliisq; multis facilibus remediis; nō addita materiali medicina.

Ca. vi. de sternutatione gestis ac nutib⁹ vrine medicinis & iuditiis.

Ca. vii. de remediis ex mulieribus capillis / lacte muliebri / salua / menstruis / & ceteris ex muliere.

Ca. viii. de animalū peregrinorū medicinis de elephāto leone &c.

Ca. ix. medicine cōmunes ex feris aīalibus / lacte / axungia / sero / seuo / medulis / sanguine cornibus / coagulis / ossibus pellibus et aliis.

Ca. x. medicine ex capris / apris / lupis asinis Cōtra canes rabidos venena & alta.

Ca. xi. mira de animalibus.

I Iber, xxix. continet originē medicine & abusus medicinā absq; arte profitentium & medicinas ex his que ab animalibus proueniunt.

Ca. i. medicos multipharie vituperio afficit Eosq; qui medicinas nī si multe cōpositionis & multi precii non probant de tiriaca, et aliis medicinis.

Capitulum secundum de lanis earumq; medicinis.

Ca. iiii. de ouis & earum medicinis & virtutibus infinitis.

Ca. iiii. multe medicine ex aīalibus canibus gallinaceis fumo &c.

Ca. v. ad alopetias tollendas, & tingendos pilos reddendosq; ad passiones oculorū & siquid aurem intrauerit & alia infinita.

I Iber, xxx. De improbatione artis magice & quibusdam mirandis & medicinis aliis.

Ca. i. de origine artis magice quando & a quibus ceperit & aliis.
Capitulum secundum improbatio artis magice multipliciter.
Ca. iii. medicine dentiū . & ad faciem polliendā oīa stomachi vicia
dissenteriam & alia.
Capitulum quartum, ad moliebria mala medenda.
Capitulum quintum, promiscue medicine & que venerē arceant &
excitent. queq; ebrietates ipediunt & nimium somnum.
Capitulum sextum, de miraculis quarūdam bestiarum.

I Iber. xxxi. de aquis & aquatilibus remediaq; ex eis.
Capitulum primum, de laude aque.
Capitulum secundum, de differentia aquarum medicinis earum
et obseruationibus.
Capitulum tertium, de qualitate aque in salubritate & vitis.
Capitulum quartum, adhuc de aquis.
Capitulum sextum, ratio aque ducende. & ex aquis marinis me-
dicine, ars faciendi marinā ex dulci, dulce ex amara, & alia.
Capitulum septimum, de generibus salis & confecturis.
Capitulum nonum, de medicinis salis.

I Iber. xxxii. continet promiscuas ad varias passiones me-
dicinas ex aquatilibus.
Capitulum primum, de echeneide pisce mirabili & torpedine.
Ca. ii. alia mirabilia piscium. Vbi inuenitur coralus & eius electio.
Capitulum quartum, de medicinis ex partibus ranarum.
Capitulum quintum promiscue medicine.
Capitulum sextum, ad omnes febres & alias infirmitates.

I Iber. xxxiii. de metallis argento viuo & cunctis metallici
generis.
Prologus inuehit in inventores metallorum.
Capitulum primum de metallis, auro & anulis & cetera.
Capitulum, iii. de reliquo vsu auri, & cur tanto habetur in precio.
Capitulum, quartum, Ratio naturalis inueniēdi auri, & de electro
quis primus aureā statuam fabricauit & medicine ex auro.
Capitulum sextum, de argento, argento viuo, eorumq; effotione.
Capitulum octauum, de modo faciendi argentum.
Capitulum nonum, de speculis.

I Iber. xxxiiii. adhuc de metallis ere plumbo ferro & aliis
multis metallici generis.

Capitulum septimum de colloſſo.

Capitulum nonum, differentia eris . & de eo ſeruando.

Capitulum . xiiii. de ferro & magnete lapide.

Capitulum xv. de temperatura ferri . & medicine ex ferro.

Capitulum decimumſextum de plumbo albo & nigro

Capitulum . xvii. de ſtango & plumbo argentario.

Capitulum . xviii. medicina ex plumbo & ſcoria plumbi.

Iber. xxxv. agit de picturis & fictilibus & imaginibus

I Capitulum ſecundum, de imaginibus & bibliothecis.

Capitulum tertium de clipeis & picture intio

Capitulum ſextum, de coloribus

Capitulum nonum de aibus per picturam deceptis & aliis picturis
quasi uiuentibus Et de industria pictorum famatorum

Capitulum . x. de auium cantu compescendo per picturam

Capitulum vndecimum de fictilibus & precio eorum

Capitulum . xii. terre & pulueres qui in lapidem vertuntur

Capitulum . xiii. terre varietates ad lateres fingendos

Capitulum . xiiii. de sulphure & alumine & medicinis eorum.

Capitulum decimumſextum de crete generibus.

Iber. xxxvi. agit de lapidibus / & lapidicinis / structuris / pi-

I ramidibus / laberinthis / & ceteris mirabilibus structuris

Capitulum primum de curioſa lapidum effoſſione & inue-

ſtiua contra lapides appetentes & eorum foſſores

Capitulum quartum qui primum laudati in marmore ſcapendo.

Capitulum quintum admiranda in imaginibus

Capitulum ſextum de modo ſecandi marmora.

Capitulum ſeptimum marmorum genera & colores

Capitulum nonum de obeliſcis

Capitulum . x. ratio ad deprehendendū diernū & noctium durationē.

Capitulum . xii. de pyramidibus egiptiis / et ſpinge / eorum incredi-

bili magnitudine / & inuētoribus / & turribus altiffimis

Capitulum decimumtertium de laberinthis

Capitulum decimumquartum de penſili horto & oppido.

Capitulum decimumquintum de reſonantia uocum : ex loci arti-

ficio, de edificiis ſiue clauo . & alia miranda

Capitulum decimumſextum de magnetis lapidis generibus

Capitulum decimumſeptimum de lapidibus qui cito abſumunt coe-

pora in eis condita r & que diu ſeruant.

Capitulum. xix. de corallo siue piriti amianto siue gagate.
Capitulum. xxii. de mirandis aliis lapidibus.
Capitulum. xxiii. de calce arenaq; & cisternis.
Capitulum. xxvi. de vitris.
Capitulum. xxvii. de igne & medicinis eius.

I Iber. xxxvii. Agit de gemmis tam naturalibus q̄ factitiis earumq; probationibus. & vbi inueniri possunt.

Prologus

Capitulum primum. de gemma policratis tirani & pirri regis.
Capitulum secundum. de cristallo eius origine & medicinis ipsius.
Capitulum tertium. de adamantis generibus & margaritis & quibus locis inueniantur eorumq; miris operibus.
Capitulum sextum. de smaragdi generibus. & eorum iuuamentis.
Capitulum septimum. de opali generibus.
Capitulum octauum. de carbunculis & aliis gemmis ardentibus siue lucentibus.
Capitulum nonum. de generibus topatii. Iaspide & electione eorum.
Capitulum decimum. de ametisto & anterota. & aliis.
Capitulum yndecimum de iacinto gemma & apistos & aliis gemmis & quibus locis inueniantur.
Capitulum duodecimum. de gemmis multis per ordinem alphabeti.
Capitulum decimumquartum. de gemmis nascentibus & factitiis et figuris gemmarum.
Capitulum. xv. Ratio probandarum gemmarum Et qui fluuii gemmas reddant.
Capitulum vltimum. de laude italie.

In huius pliniani compendii commendationem:
que maxime sunt memoria digna & vsu cotidiano
aptissima tractantis: Atq; in consequentem plinianorum
difficiliū elucidationem Epigrāma.

Quisquis nosse deum: totumq; ab origine mundum.
Percipit: & varium cunctipotentis opus:
Sidera cum celis & eorum cursibus: atq;
Effectu vario multi iugisq; viis:

Terrarum tractus : diuersa fluenta lacusq;
Et populos & opes egregiesq; viros:
Omniaq; in cunctis animantia degere terris:
Sueta: feras / pecudes non sine reptilibus.
Et que marmoreo fecit monstra sub equore pontus:
Queq; natant volucres fluctibus æreis:
Terrarum foetus / & humi nascentia cuncta
Radices / frutices frondiferumq; nemus.
Semina cum plantis variis / varios & odores:
Vnguenta / & quicquic pharmaco polla tegit:
Omnia nominibus propriis hec tradidit vnus.
In naturali plinius historia.
Hunc legat & discat, quem siquis forte mineras:
Pertenui sultus / non capit atq; fugit.
Ecce viam pandit facilem de valle robertus.
Rhotomagensis : eum deligat ille ducem.
Difficiles siquidem voces & nomina cunctis.
Exponit : gradiens ordine grammatico.
Hunc igitur quisquis phebeam diligit artem:
Siue aliam quãuis / perlegat atq; colat.

Terminato epigrammate.
Sequitur memorabilem ex
triginta septem naturalis hi
storie libris electorum com
pendiosa tractatio.

